

Fenomén nových médií a sociálních sítí na Blízkém východě

Jan Kužvart

Asociace pro mezinárodní otázky
(AMO)

Co je otázkou?

Mainstreamové poselství arabského jara praví:

- Kdokoliv může vzít facebook, stát se revolucionářem a svrhnout režim.

&

- Změna je možná.

- Budeme se ptát, zda je to tak.

Trocha metodologických rozporů

- arabský svět či Blízký východ?
- sociální sítě vs. klasická média?
- = nástroj komunikace vs. tvůrce obsahu?
- občanská žurnalistika vs. profesionálové?
- => metodologický nonsens

Proč socky?

- fancy, trendy, free, cool, in...
- = **fetišismus** technologie
- když nastavíte **diskurz**, těžko se dá vzít zpět (a arabské jaro přece udělal FB...)
- = sociální sítě jsou neoddělitelnou součástí **narativu** arabského jara
- změna, nečekanost => pro někoho to boří stereotyp, dává naději, utvrzuje přesvědčení
- **umělý konstrukt** - píší o tom totiž lidé, kteří sociální sítě „dělají“ a šíří to přes ně...
- „My jsme jim to dali.“ ≈ **orientalismus**

Boření mýtů aneb východiska diskuze

- profesionální aktivisté existují a táhnou, neb nikdo učený z nebe nespádl...
- sociální sítě nejsou jen dobro, ale i zlo
- zároveň jsou čistě technický prostředek komunikace
- nejsou všelék, nejsou všemocné či optimální pro všechny a všechno

Proč to na BV funguje?

- stejný jazyk, kultura, víra a etnikum napříč hranicemi geograficky homogenního regionu
- = stejná či podobná **identita**, historie
- vliv **globalizace** i v oblasti sdělovacích prostředků a občanské žurnalistiky
- arabská **společnost** je skutečná sociální síť, nová média jí jen dala digitální platformu

Limity dopadu I lidský faktor

- kvantita $\neq$ kvalita – ani uživatelů, ani obsahu;
- „užívat“ $\neq$ „umět“
- arabští uživatelé se obvykle s verifikací informace nezdržují a berou ji jako platnou
- jsou schopni se uživatelé soc. sítí chovat lépe než „profesionálové“ v tradičních médiích?
- izolovanost aktivistů + neschopnost dělat kampaně + pologramotné obyvatelstvo

Limity dopadu II

systemová úroveň

- být aktivní na sociální síti $\neq$ mít vliv
- sociální sítě jsou ráj dezinformací a klepů
- v arabském světě dominuje TV, ne sítě
- tanková divize nemá hashtag – svržení Mubáraka vs. vojenský puč proti Morsímu
- propichování bubliny? #withSyria
- záleží na tom, zda soc. sítě užívá společnost spíše jednotná (dříve Egypt) či rozdělená (Sýrie)

Limity dopadu II

systemová úroveň – dokončení

- bez společenského zájmu, podpory institucí (odbory...) a klasických médií (satelitní TV) se reálný tlak nevytvoří
- sociální sítě se více hodí pro svržení režimu, než pro dlouhodobou kampaň v politicky vyspělém a komplikovaném prostředí
- příliš mnoho, příliš rozdrobené, příliš separátní
- využití: občanská žurnalistika, mobilizace ulice, komunikace se světem... a?

Pero mocnější než meč?

- Bahrajn – bohatí, technicky vyspělí... a nic
  - Libye – chaos, absence veřejné bezpečnosti
  - Egypt – „přetížená společnost“
  - Sýrie – válka...
-
- režim se může efektivně bránit a může v tom být i schopnější než opozice (viz Sýrie, Írán...)

Sociální sítě mají smysl

- další informační kanál, kde se dá unikat režimu a bojovat s cenzurou, kde se dá být slyšet...
- otevřená koordinační, mobilizační a komunikační platforma; crowdsourcing...
- rychle, masově, interaktivně jako nikdy dřív
- mocní se jich bojí
- umožňují kultivovat vyjadřování názorů a argumentů – klíč neb: demokracie = diskuze

Závěry

- zázrak se nekoná – arabské jaro není kybernetická utopie
- mýtus zázračné zbraně: každá nová zbraň se zdá být revoluční, čistou... (viz drony)
- ale je to jenom nástroj fungující v kontextu komplexního světa
- ne všichni se soc. sítěmi umí a umět mohou
- ne vždy je změna pol. poměrů možná

Děkuji za pozornost!

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Asociace pro mezinárodní otázky:

www.amo.cz, @AMO_cz

Jan Kužvart:

www.jankuzvart.cz, @JanKuzvart